

Kompetencija, įgūdžių plėtra ir naujų technologijų įdiegimas – svarbiausios dabartinių pulmonologų darbo kryptys

Pasaulinių pulmonologijos standartų atitikmens siekianti Lietuvos mokslų sveikatos universiteto Pulmonologijos ir imunologijos klinika stengiasi savo klinikinę ir mokslinę veiklą plėtoti pavyzdinėmis laikomomis kryptimis. Šiandien pulmonologija yra labai sparčiai besikeičianti disciplina. Apie tai, kas dabar aktualiausia šios srities specialistams, ir kokiomis nuotaikomis pulmonologai pasitinka tradicinį renginį – tarptautinę konferenciją, kalbamės su LSMU MA Pulmonologijos ir imunologijos klinikos vadovu **profesoriumi Raimundu Sakalausku**.

Sveikatos priežiūros specialistams kiekvienai metai tampa vis sudėtingesni, atneša vis naujų profesinių bei mokslinių iššūkių. Kas šiuo metu aktualiausia pulmonologams?

Pulmonologija, kaip ir kitos medicinos sritys, naudojamosi naujausiomis diagnostikos ir gydymo technologijų pritaikymo galimybėmis, nuolat tobulėja ir plečiasi. Mums, pulmonologams, žvelgiantiems į ateitį, svarbūs šie pagrindiniai klausimai: gydytojai ir jų kompetencija, naujų specialistų rengimas, įgūdžių plėtra ir naujų technologijų įdiegimas paisant bendrųjų medicininių kompetencijų. Tiksliau tariant, skatiname pulmonologus siekti ir gydytojo internisto kompetencijos. Kitu atveju kils problemų, nes labai siauros specializacijos gydytojui neretai sunkiai sekasi įvertinti pagrindinius paciento sveikatos sutrikimus. Dar pabrėžčiau, jog labai svarbi yra technologinė medicinos bazė.

Visuomet norisi priminti, jog vienas dalykas yra žmogiškieji resursai, antras – specialisto galimybės, t. y. rūpindamasis paciento sveikata, gydytojas turėtų maksimaliai panaudoti savo kompetencijas. Šiam tikslui pasiekti būtinos visos įmanomos šiuolaikinės technologijos, kurios padeda geriausiai ligas diagnozuoti ir gydyti. Pulmonologija šiaandien – invazinė sritis. Pastaruoju metu pasitelkiant naujausias technologijas nesulaikomai plečiasi bronchologinė pagalba. Smarkiai tobulėja miego medicina. Jos poreikis Lietuvoje, ypač įteisinus Europos deklaraciją dėl vairuotojų

sveikatos tikrinimo, labai sparčiai didėja. Tai didžiulis iššūkis pulmonologams.

Ir toliau aktualios tebėra sunkios klasikinės ligos: lėtinė obstrukcinė plaučių liga (LOPL), plaučių vėžys, astma ir kt. Vis dėlto naujų technologijų įsigijimas, įdiegimas ir plėtra sukuria naujas galimybes šias ligas diagnozuoti ir taikyti tinkamiausią gydymą. Šiandien iš tiesų vyksta didžiulės permainos tiek onkologijoje apskritai, tiek iš dalies ir plaučių vėžio gydymo procese. Grįžtant prie klasikinių problemų, tenka priminti, jog atsirado galimybė diferencijuoti tiek sunkios formos astmą bei jau minėtą LOPL, tiek ir keisti požiūrį į diagnostikos metodikas.

Dar vienas iššūkis pulmonologams – naujos retų ligų gydymo galimybės. Ryškėja specializuotos medicinos tendencija, kai pacientai, sergantys palyginti retomis ligomis, anksčiau neturėję galimybių pasinaudoti net tinkama diagnostika, šiaandien jau gauna brangius, retus, specialiai šioms ligoms gydyti skirtus vaistus, žinoma – ne visi.

Būtina paminėti dar vieną pulmonologijos sričiai priskiriamą ligą – plaučių tuberkuliozę. Deja, Lietuvoje iki šiol net nepradėtas nagrinėti organizacinis šiol ligos valdymo klausimas, nesprendžiami asocialių ir dauginio atsparumo tuberkulioze sergančių asmenų izoliavimo, šio kontingento asmenų platinamo užkrato stabdymo klausimai. Manau, jog perdėtai akcentuojamas šios problemos medicininis aspektas, nes tuberkuliozės sukėlėjas plinta tik tarp žmonių, o kai jos mastai nekontroliuojami, liga labai sparčiai plinta.

Tuberkulioze serga labai daug žmonių, be to, daug yra tokių, kurie net nežino, jog serga, o sergantys – nesigydo. Lietuva negali pasigirti solidžiais rezultatais šioje srityje. Mano nuomone, tai labiau socialinė, o ne medicinos problema. Labai nemalonu, kai mūsų valstybė susilygina su skurdžiomis Pietryčių Azijos ar Afrikos šalimis, kurių valstybės struktūra ir ekonomika neleidžia tinkamai spręsti problemų. Manychiau, jog tokį nesubalansuotą mūsų valstybės požiūrį į šią „žmonijos rykštę“ nulemia tam tikri interesai.

Taigi, darbai nesibaigia, atsiranda vis naujų senų problemų sprendimo būdų. Pulmonologai darbo turi pakankamai, o ateityje jo turės dar daugiau.

Plaučių vėžys, LOPL, astma ir kitos kvėpavimo takų ligos labai aktualios, todėl neatsitiktinai joms skiriama daug dėmesio, skelbiamos diagnostikos ir gydymo rekomendacijos. Kokius naujus algoritmus numatoma išleisti artimiausiu metu, kiek jie svarbūs kasdienėje gydytojo praktikoje?

Lietuvoje, kaip ir kitose išsivysčiusiose pasaulio valstybėse, rekomendacijas ligų diagnostikos ir gydymo klausimais rengia specialistai. Ne išimtis – pulmonologija. Mes stengiamės rekomendacijas nuolat atnaujinti. Neseniai peržiūrėtos ir atnaujintos Pneumonijos (plaučių uždegimo) diagnostikos ir gydymo rekomendacijos (Lietuvos pulmonologų ir alergologų bei Lietuvos pulmonologų draugijos, bendradarbiaudamos su Vilniaus bei Kauno (dabartinė LSMU MA) universitetais paskutinį kartą jas buvo išleidusios 2006 m.). Daugumai pacientų pneumoniją diagnozuoja ir gydo šeimos gydytojai ir internistai, kurių darbo spektras yra labai platus, taigi jų galimybės įsigilinti į įvairius plaučių uždegimo aspektus gan ribotos. Specialistams tenka rimtas uždavinys – apžvelgti esamą situaciją bei mūsų šalies duomenis, įvertinti tarptautinį patyrimą ir juo pasinaudoti. Taip teko atnaujinti ir minėtas rekomendacijas.

Lietuvoje pneumonija nėra vyraujanti patologija mirtinumo struktūroje, tačiau sergamumo rodikliai gana dideli. Medicinos pažanga ilgina vyresnio amžiaus žmonių gyvenimo trukmę, kartu daugėja sergančių lėtinėmis ligomis. Tad pneumonijos diagnozavimas ir tinkamas gydymas laiku tampa labai aktualūs, nes iš tiesų plaučių uždegimas yra mirtina liga. Taip yra ne tik Lietuvoje, bet ir Europos šalyse bei visame pasaulyje, kur nuolat peržiūrimi pneumonijos diagnostikos ir gydymo klausimai.

Apie pulmonologijos aktualijas – plaučių vėžį, LOPL, astmą ir kt. – galima kalbėti daug ir ilgai. Tačiau tenka svarstyti ir tuos klausimus, kurie nėra priskiriami vien siaurai pulmonologijos sričiai. Tai plačiai paplitusios kitos plaučių ir kvėpavimo takų ligos, kurių diagnostika ir gydymas yra nacionalinio lygio medicinos uždavinys, kurį tenka spręsti visų specialybių gydytojams. Be abejo, tai nuolatinis mūsų dėmesio objektas.

Be plaučių vėžio diagnostikos ir gydymo rekomendacijų buvo atnaujintos LOPL, astmos, plaučių embolijos diagnostikos ir

Dar vienas iššūkis
pulmonologams – naujos retų ligų
gydymo galimybės.

gydymo rekomendacijos. Dabar kartu su kolegomis vilniečiais ruošiamė tuberkuliozės diagnostikos ir gydymo rekomendacijas. Toks metodinis darbas ir patirties apibendrinimas vyksta nepertraukiamai. Manau, kad jis labai svarbus, nes bet kurioje šalyje yra privalomi kokybės standartai siekiant pacientams užtikrinti tinkamą ir kokybišką paslaugų prieinamumą. Šiandien visa tai apibrėžia faktografinis bei įrodymais pagrįstas mokslas ir klinikinė praktika.

Mokslinė Pulmonologijos ir imunologijos klinika sėkmingai plėtojama. Kita vertus, ji neatsiejama nuo klinikinės praktikos. Kokie pastarojo metodo moksliniai pasiekimai džiugina Jūsų kolektyvą?

Iš dalies mokslinę mūsų veiklą galima įvertinti pažvelgus į klinikos struktūrą, nes akademinį darbuotojų profesinis tobulėjimas siejamas su moksline veikla. Mūsų klinikoje šiaandien dirba 4 profesoriai, tiek pat docentų, o mokslinės laboratorijos ir jos bei visos klinikos sukuriama mokslinė produkcija turbūt prilygsta nedidelio, bet kokybiškai dirbančio instituto veiklos rezultatams. Mūsų klinikoje nuolat arba vos ne kasmet jauni doktorantai apsigina savo darbus. Šiomis dienomis ginama disertacija, skirta astmos aktualijoms.

Gegužės 5 dieną vyksta jau tradicine tapusi Pulmonologų ir alergologų konferencija. Kuo ji pradžiugins dalyvius?

Ši kasmet organizuojama konferencija – tam tikras mūsų klinikos mokslinės veiklos atspindys. Joje šiemet dalyvauja keturi žinomi užsienio lektoriai, atstovaujantys įvairioms medicinos mokslo, pulmonologijos kryptims, įskaitant ir sunkios astmos, plaučių tuberkuliozės, intersticinių plaučių ligų bei klinikinės imunologijos problematiką. Be ryškių pulmonologijos mokslo favoritų konferencijos dalyviai išgirs ir garbios viešnios prof. Elizabeth H Bel iš Amsterdamo pranešimą. Ji yra Europos respiratologų draugijos prezidentė, europinio masto mokslininkė, ypatingą dėmesį skirianti sunkios astmos gydymui. Žinios, kurias dalyviai gaus konferencijoje, neabejotinai padės gerinti pagalbą pacientams, sergantiems plaučių ir kvėpavimo takų ligomis. Toks ir yra svarbiausias mūsų tikslas.

Kalbėjosi Ramutė Pečeliūnienė